

foto: Stijn Rademaker

Met het oog op Kennis

Groeiende zorg

Is de Nederlandse jeugd knettergek aan het worden? Die vraag stond centraal in het maartnummer van Elsevier.

Goede vraag. Al jaren volg ik de cijfers over de wachtlijsten en het zorggebruik in de jeugdzorg, de jeugd-ggz en het speciaal onderwijs. Dat levert geen leuk plaatje op.

Volgens het Sociaal en Cultureel Planbureau groeide het aantal gebruikers van de provinciaal gefinancierde jeugdzorg tussen 1997 en 2007 met gemiddeld 7,4 procent per jaar. Over de jeugd-ggz kom ik uiteenlopende cijfers tegen; ik schat de stijging in het zorggebruik van 2000 tot 2007 op gemiddeld 12,5 procent per jaar, exclusief het persoonsgebonden budget (pgb). Voor die pgb's is de toename van 2005 tot 2007 gemiddeld meer dan 80 procent per jaar. Voor het cluster 4-onderwijs, waar veel jeugd met gedragsproblemen naartoe gaat, geldt tussen 2003 en 2007 volgens een conservatieve schatting een groei van pakweg 17,5 procent per jaar.

Lieve help, waar gaat dat naartoe? Ik heb de cijfers in verschillende bijeenkomsten ter discussie gesteld. Vaak wordt dan als verklaring een inhaalslag genoemd: eindelijk groeit het aanbod in de richting van de werkelijke vraag.

Theoretisch is dat mogelijk. Maar ik geloof er niks van. Volgens mij is er wat anders aan de hand.

Het idee lijkt te groeien dat de ontwikkeling en opvoeding van kinderen betrekkelijk probleemloos moet zijn. Maar dat is niet zo. Veel problemen met kinderen zijn normaal, veel zorgen om de kinderen ook. Opvoeden is ontzettend leuk, maar soms ook afzien. Een driftig kind aan tafel, krijsende peuters in de winkel, luidruchtige pubers in de buurt – het hoort erbij. Gelukkig weten veel ouders dat en kunnen ze goed met dat gedrag omgaan. Fijn is het wel als je een buur, een familielid, een peuterleidster of een leerkracht hebt die een

beetje meehelpt. Dat geldt al helemaal voor de ouders die niet zo goed weg weten met hun kinderen. En prettig is ook dat zij via internet of via een cursus in de buurt antwoord kunnen krijgen op hun opvoedingsvragen.

Beroepsopvoeders als peuterleidsters, leerkrachten en welzijnswerkers zouden voor de ouders model kunnen staan: kijk, zo doe je dat. In plaats daarvan zie ik geregeld dat ook zij tobben met hun rol als opvoeder. Ze komen dan in de verleiding om kinderen als ‘probleemkind’ of ‘zorgleerling’ aan te merken. Als ze dat doen, werken ze onbedoeld mee aan een vorm van sociale uitstoting: iedereen die niet probleemloos meekan, wordt naar het specialistische circuit verwezen.

Dat is naar, en vaak helemaal niet nodig. Er is aardig wat kennis over de kenmerken van goed opvoeden, in zowel de relatie opvoeder-kind als de relatie groepsopvoeder-groep. Gek genoeg krijgen beroepskrachten in hun opleiding nauwelijks cursussen in de toepassing van die kennis. En dat terwijl er prima programma’s op de plank liggen. ‘Geef slecht opvoedende peuterleidsters een Triple P-training en dito leerkrachten een Taakspel-training’, roep ik wel eens. ‘Maar wij zijn er niet om het probleem van de wachtlijsten in de zorg op te lossen!’, riep onlangs iemand terug. Nee, dat is waar. Maar die wachtlijsten ontstaan onder meer als wij problemen laten escaleren door onvoldoende preventie. Een goede opvoeding – ook door peuterleidsters, leerkrachten en welzijnswerkers – is een fundamentele vorm van preventie. Daarin investeren kan een bulk aan verwijzingen schelen. En het maakt het leven van het kind, de ouder en de beroepsopvoeder er heel wat leuker op.

En als een verwijzing dan aan de orde is, dan hoort het kind eerst bij de eerste lijn terecht te komen. In de nabije toekomst is dat het Centrum voor Jeugd en Gezin. Daar is met goede vroeginterventies veel beginnende en eenvoudige problematiek af te vangen. Ook van die interventies liggen er aardig wat op de plank. We hoeven ze alleen maar te gaan gebruiken.

In dat licht opperde een collega onlangs een mooi doel voor het nieuwe centrum: kinderen en ouders die daar met een probleem aankloppen krijgen in 95 procent van de gevallen een afdoend antwoord. Realisatie van dat doel kan wederom een bulk aan verwijzingen schelen. En ook hier geldt: het maakt het leven van het kind, de ouder en de CJG-medewerker er heel wat leuker op.

Tom van Yperen, hoofdredacteur

---

redactiekennis@nji.nl